

ALGEMENE **BESCHOUWINGEN** **Begroting 2026-2029**

Voorzitter, college, raadsleden, pers en kijkers thuis,

Voor ons ligt de begroting 2026-2029. De laatste begroting van deze bestuursperiode. Een begroting die getuigt van stabiliteit en realisme, maar ook van ambitie. Lange tijd hing het ravijnjaar van 2026 als een donkere wolk boven alle gemeenten. Gelukkig is dat ravijn voorlopig gedempt. De jaren 2026 en 2027 zijn structureel sluitend. Dat biedt lucht en rust. Tegelijkertijd zien we dat het ravijn niet verdwenen is, maar simpelweg is doorgeschoven naar 2028 en 2029. Wij hopen dat de uitslag van de Tweede Kamerverkiezingen van vorige week ertoe leidt dat een nieuw kabinet eindelijk duidelijkheid biedt aan gemeenten.

De VVD spreekt haar waardering uit voor het college en de organisatie. We zien een begroting die gericht is op afronden wat er ligt, maar die ook de blik naar voren richt. Er wordt een stevige basis gelegd voor een verantwoorde overdracht richting een nieuw bestuur. Het is goed dat de lasten slechts met de inflatie stijgen en dat de jaarlijkse extra OZB-verhoging vanaf 2027 is geschrapt. Dat geeft duidelijkheid en vertrouwen aan onze inwoners.

Dan de lokale economie en onze ondernemers. Bij de kadernota hebben wij als VVD nadrukkelijk opgeroepen om de winkelleegstand in de centra van Budel en Maarheeze actief aan te pakken. Ondernemers en pandeigenaren verdienen een gemeente die hierin meedenkt en ondersteunt. We zijn dan ook blij dat deze aanpak nu concreet in de begroting is opgenomen.

Daarnaast is de planvorming voor de uitbreiding van bedrijventerreinen met 30 hectare een belangrijke stap vooruit. Onze ondernemers vormen de motor van onze lokale economie. Zij zorgen voor banen, innovatie en de inkomsten die onze voorzieningen mogelijk maken. De VVD vindt het cruciaal dat er voldoende ruimte blijft voor ondernemers om te groeien en zich te vestigen in onze gemeente. Een goed vestigingsklimaat is geen vanzelfsprekendheid. Dat vraagt om visie, snelheid in procedures en een gemeente die naast haar ondernemers staat. Helaas merken we dat ondernemers nog te vaak tegen gemeentelijke regeldruk en stroperige processen aanlopen. Dit wordt ook bevestigd door de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Ministerie van Economische Zaken. Daarom dienen wij een motie in om in samenwerking met ondernemers een plan van aanpak op te stellen waarin de huidige regeldruk in kaart wordt gebracht en hoe deze regeldruk kan worden verminderd.

Een ander groot dossier is de terugkeer van Defensie naar het Nassau-Dietzterrein en het vertrek van het asielzoekerscentrum in 2028.

Bij de kadernota hebben we hier al aandacht voor gevraagd. Wij hebben toen opgeroepen om een projectleider aan te stellen om dit traject in goede banen te leiden. Het is goed dat het college hier nu werk van maakt, want 2028 lijkt ver weg, maar de voorbereiding kost tijd. Er moeten vergunningen, procedures en afstemming plaatsvinden. De communicatie met omwonenden, inwoners en ondernemers is essentieel.

De gebouwen op het terrein liggen er totaal verloederd bij. Defensie moet flink investeren in renovatie en herstel. Wij vinden dat onze lokale ondernemers hiervan moeten profiteren. Dit is een unieke kans om onze werkgelegenheid te stimuleren. Als lokale VVD-afdeling brengen we dit actief over aan onze minister van Defensie, Ruben Brekelmans, maar we verwachten ook van het college dat het deze kansen pakt. De terugkeer van Defensie mag niet alleen een bestuurlijke gebeurtenis zijn, maar moet ook economisch iets opleveren voor onze gemeenschap en ondernemers.

Voorzitter, als er één thema is dat iedereen raakt, is het wonen.

Starters, gezinnen, ouderen, de druk op de woningmarkt blijft groot. De VVD blijft daarom hameren op versnellen en bouwen, bouwen, bouwen. Tot 2030 worden in Cranendonck 610 nieuwe woningen gerealiseerd. Dat is een forse opgave, maar ook een kans om onze dorpen toekomstbestendig te houden. In de begroting is terecht aandacht voor de Schaalsprong en de Knoop Maarheeze, waarbij in nauwe samenwerking met inwoners en betrokken partijen gewerkt wordt aan realistische en toekomstbestendige keuzes.

Daarnaast hebben we recent de ontwikkelkaarten woningbouw vastgesteld. Die kaarten geven richting, maar ze moeten nu ook echt worden uitgewerkt. We roepen het college op om met provincie en waterschap uitbreidingslocaties snel te onderzoeken en benutten. Woningbouw is geen papieren ambitie. Het vraagt om doorpakken, lef en samenwerking. De VVD blijft zich inzetten voor woningbouw die past bij onze dorpen en waarin ook lokale initiatieven, zoals CPO-groepen als een CPO Os Moen, een belangrijke rol spelen.

Voorzitter, onze gemeenschapshuizen zijn de ruggengraat van het sociale leven in onze dorpen.

Ze brengen mensen samen, bieden ruimte aan verenigingen en versterken de leefbaarheid. In 2026 komt het college met een voorstel op basis van de uitkomsten van de nulmeting bij de Smeltkroes. Dat is goed, want de urgentie is groot. De Smeltkroes moet snel worden aangepakt en toekomstbestendig gemaakt worden voor onze inwoners en verenigingen. We roepen het college op om deze opgave met prioriteit te behandelen, want een sterk verenigingsleven begint bij goede voorzieningen.

Een ander belangrijk onderdeel zijn de regionale ontwikkelingen, zoals de Knoop Maarheeze, de uitbreiding van bedrijventerreinen en mobiliteit.

Deze ontwikkelingen raken direct aan de toekomst van Cranendonck. Wij vinden het goed dat de gemeente in gesprek gaat met inwoners, ondernemers en verenigingen in Maarheeze over de toekomst. Het is belangrijk dat Maarheeze zelf zeggenschap krijgt over de invulling van die groei. Groei kan alleen plaatsvinden als

ook de voorzieningen meegroeien, zoals scholen, zorg, winkels, sport en infrastructuur. Dit alles moet wel in balans blijven met het karakter van Maarheeze, want dat mag niet verloren gaan.

In dat licht is het goed dat het college investeert in strategische denkkraft, want als je niet zelf in de regio aan tafel zit, dan wordt er over je beslist. Het is essentieel dat Cranendonck invloed uitoefent in plaats van alleen volgt. We moeten vooruitkijken en keuzes durven maken. Daarom vinden wij investeren in strategische capaciteit noodzakelijk. Vanuit mijn eigen ervaring in een overheidsorganisatie weet ik hoe tijdsintensief regionale overleggen zijn. Ze vragen veel capaciteit, waardoor lokale werkzaamheden blijven liggen. Als we investeren in strategische denkkraft, komt er ook ruimte vrij om lokale initiatieven op te pakken, zoals het ondersteunen van een ondernemer die zijn tankstation wil verplaatsen en uitbreiden.

We moeten als gemeente actief grond verwerven en in samenwerking met de regio zorgen dat bedrijventerreinen kunnen uitbreiden en het vestigingsklimaat voor ondernemers versterkt wordt. Daarnaast verdient Maarheeze een actieve gemeente die voldoende kennis en kunde in huis heeft om de keuzes voor de toekomst uit te voeren. Strategie is geen luxe, maar noodzakelijk. Een actieve rol in de regio is cruciaal, maar lokale thema's mogen daardoor niet ondergesneeuwd raken. Juist daarom is strategische denkkraft nodig: om visie te verbinden aan praktische uitvoering. Kortzichtigheid kunnen we ons niet veroorloven.

Voorzitter, dan een kritisch punt. In de jaarrekening 2024 hield de gemeente fors geld over, mede doordat vacatures niet konden worden ingevuld. Tijdens de werkbijeenkomst over organisatieontwikkeling van vorige week is aangegeven dat er nog steeds een groot aantal vacatures openstaat. Tegelijkertijd wordt in deze begroting een forse formatie-uitbreiding voorgesteld. Gelukkig zijn er initiatieven om medewerkers te binden en te boeien. Echter, actieve werving vindt niet plaats. Dat is onbegrijpelijk. We kampen jaar in jaar uit met niet-ingevulde vacatures, maar investeren niet in het actief aantrekken van mensen. Dat moet anders.

Daarom hebben wij een amendement opgesteld. Hiermee maken we ruimte voor het aanstellen van een strategisch recruiter die zich richt op actieve werving en het invullen van openstaande vacatures. Daarbij verwachten we ook een stuk creativiteit, zoals het verder kijken dan de gemeentelijke markt en het geven van kansen aan mensen die een binding met Cranendonck hebben, maar nog niet beschikken over gemeentelijke ervaring. Om de middelen voor deze recruiter te dekken, stellen wij in hetzelfde amendement voor om de uitbreiding bij Burgerdiensten voor 2026 en 2027 met één fte te verminderen. Wij vinden dat binnen Burgerdiensten met 1,84 fte extra al veel bereikt kan worden, zeker als ook wordt ingezet op digitalisering en opleiding. De prioriteit ligt voor de VVD bij het versterken van de organisatie. Niet door steeds meer fte's toe te voegen, maar door slimmer te werken en actief talent aan te trekken. In dat kader zijn we ook blij om te zien dat er gehoor is gegeven aan onze oproep bij de kadernota en er inmiddels gewerkt wordt aan het opstellen van een visie op kunstmatige intelligentie (AI).

Aan de andere kant moeten we eerlijk zijn: de formatie-uitbreidingen zijn niet per 1 januari 2026 ingevuld. Daarom vinden we het goed dat het college onze suggestie heeft overgenomen en een taakstelling van 200.000 euro heeft opgenomen voor 2026.

Dat is niet alleen financieel verstandig, maar ook eerlijk richting onze inwoners. Het laat zien dat investeren in de organisatie tijd kost.

Voorzitter, de VVD is positief over deze begroting. Er zit ambitie, visie en daadkracht in. Er is goed gekeken naar de bijdrages bij de kadernota en we zien de voorstellen die destijds gedaan zijn goed terug.

We moeten niet kortzichtig zijn, maar vooruit durven kijken. Regionale ontwikkelingen staan niet stil. Strategie, samenwerking en slagkracht zijn noodzakelijk voor onze inwoners, ondernemers en gemeente. Dank u wel.